

**КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

Тема:

Оцінка інвестиційної привабливості агрофірми

Спеціальність 051 «Економіка»

Освітня програма 6.051.00.06 «Економіка і бізнес»

Завідувач кафедри: _____ /Мельник Л.Г. /

Керівник роботи: _____ /Карінцева О.І

Виконавець: _____ /_ Безвершенко А.В. /
П.І.Б.

Група: _____ ЕЗ-61С
шифр

Суми 2020

Зміст

Реферат	3
Вступ	4
1 Поняття і регулювання інвестиційної діяльності в Україні	5
1.1 Форми та стадії інвестиційного процесу	5
1.2 Державне регулювання інвестиційної діяльності в Україні	8
2 Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємства	11
2.1 Показники інвестиційної привабливості підприємства	11
2.2 Кратка характеристика об'єкта дослідження	16
3 Оцінка інвестиційної привабливості підприємства ТОВ «Агрофірма Нива»	25
3.1 Аналіз фінансового стану ТОВ Агрофірма «Нива»	25
3.2 Рекомендації щодо поліпшення інвестиційної привабливості	35
Висновок	37
Список використаної літератури	39

Реферат

Ключові слова: інвестування, інвестиційний процес, показники, економічна ефективність, інвестиційна привабливість, інвестиційна діяльність.

Дипломна робота складається з 36 сторінки тексту, 3 розділи, 9 рисунків, 3 таблиць, список використаної літератури з 75 джерел.

Метою дипломної роботи є комплексне дослідження теоретичних та практичних підходів до оцінки інвестиційної привабливості агрофірми.

Об'єктом дослідження даної теми є визначення наскільки привабливим для зовнішніх суб'єктів (потенційних інвесторів) є досліджуване підприємство ТОВ Агрофірма «Нива»

В процесі написання дипломної роботи використовувались монографічний, балансовий, економічно-статистичний та аналітичний **методи дослідження** інвестиційної привабливості підприємства, аналіз показників за період з 2016-2018рр., опис і порівняння цих показників.

В першому розділі роботи «Поняття і регулювання інвестиційної діяльності в Україні» представлені форми, стадії, учасники інвестиційного процесу, аналізується державне регулювання інвестиційної діяльності в Україні.

В другому розділі роботи «Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємства» детально аналізуються показники інвестиційної привабливості підприємства, надана кратка характеристика об'єкта дослідження.

В третьому розділі роботи «Оцінка інвестиційної привабливості підприємства» аналізується інвестиційна привабливість конкретного підприємства, а саме ТОВ «Агрофірма Нива». Аналізуючи фінансовий стан підприємства за 2016-2018рр. робиться комплексна оцінка привабливості підприємства для потенційного інвестора. В підсумку даються рекомендації, щодо підвищення інвестиційної привабливості.

Вступ

У сучасних умовах господарювання[22,25,32,39,40,47,48] інвестиції виступають у ролі драйвера економічного зростання[17,18,19,20, 42,43,45,49,52]. Саме вони забезпечують модернізацію й реконструкцію діючих виробництв, та створення і впровадження інноваційних технологій.

Економічна криза в Україні негативно вплинула на всі сфери життя, у тому числі й на інвестиційні процеси, які значною різницею між інвестиційними вкладеннями й інвестиційними потребами, скороченням розміру інвестицій, погіршенням їх технологічної й відтворювальної структури. Все це в комплексі негативно впливає на відтворювальні процеси в країні[50,51,53], приводить до зростання ризику й становлення несприятливих умов інвестування.

Велику роль для господарюючих суб'єктів має аналіз інвестиційної привабливості підприємства. Така оцінка має проводитися під запити потенційних інвесторів за результатами діяльності не менш ніж за 3-5 років.

Метою дипломної роботи є комплексне дослідження теоретичних та практичних підходів до оцінки інвестиційної привабливості агрофірми.

Об'єктом дослідження даної теми є визначення наскільки привабливим для зовнішніх суб'єктів (потенційних інвесторів) є досліджуване підприємство ТОВ Агрофірма «Нива».

Для оцінки інвестиційної привабливості підприємства ТОВ Агрофірма «Нива», для цілковитої картини, розрахуємо показники підприємства за період з 2016-2018рр. і визначаємо на скільки підприємство є інвестиційно привабливим. Дані беремо з Додатків “Форма №1 Баланс”, та “Форма №2 Звіт про фінансові результати”.

Інвестиційна привабливість підприємства важлива і для інвесторів, оскільки аналіз підприємства і його інвестиційної привабливості дозволяє звести ризик неправильного вкладення інвестицій до мінімуму.

1 Поняття і регулювання інвестиційної діяльності в Україні

1.1 *Форми та стадії інвестиційного процесу*

Інвестиційний процес — це процес обґрунтування й реалізації інвестицій. Це поняття звичайно пов'язане зі здійсненням реальних інвестицій[23]. Основні етапи інвестиційного процесу починаються з мотивації та обґрунтування доцільності інвестицій, потім планово-фінансова частина та закінчується освоєнням інвестицій.[1,9,14,30,33]

Інвестування як процес можна розглядати як складний комплекс робіт, який включає фазу визначення об'єкту, фазу залучення коштів та фазу контролю за виконанням.

Зазвичай, з цим процесом пов'язані три основні чинники, такі як: час, ризик і величина очікуваного прибутку. Інвестиційний процес передбачає складання та оцінку плану розвитку подій за метою отримання результату(прибутку). Він називається *інвестиційним проектом* і лежить в основі прийняття рішення про інвестиції.

Суб'єктами інвестиційної діяльності можуть бути різні комерційні організації та інші суб'єкти господарювання, що використовують інвестиції.[11]

У якості об'єктів інвестицій можна розглядати будь-то підприємства, що розширюються, реконструюються чи будуються; комплекси або об'єкти, що реконструюються чи будуються; чи фондові цінності у вигляді акцій, облігацій тощо.[12, 32] При цьому формами інвестицій можуть бути чи то грошові кошти, чи земля або майнові права. Підприємства можуть здійснювати інвестування шляхом, наприклад, вкладення капіталу в статутні фонди підприємств з іноземними інвестиціями. Така форма, зазвичай, використовується для забезпечення тісного зв'язку з постачальниками сировини, матеріалів, напівфабрикатів і готових виробів, розширення ринків збуту і розвитку виробничої інфраструктури. Таке інвестування більш

оперативне і менш капіталомістке, ніж реальне інвестування. Крім цього напряму, інвестиції можна вкладати в прибуткові види грошових інструментів з метою ефективного використання тимчасово вільних грошових активів підприємства. Основним видом грошових інструментів короткострокового інвестування є депозити в комерційних банках. Ну і як останній напрям, це вкладення капіталу в прибуткові види цінних паперів. Ця найбільш масова і перспективна форма фінансових інвестицій пов'язана з широким вибором альтернативних можливостей за інструментами і термінами. Вона, як правило, характеризується більш високим рівнем державного регулювання і захищеності інвестицій, а також наявністю оперативної інформації про стан і кон'юнктуру фондового ринку, динаміку його сегментів.

Інвестиції ми розглядаємо як довгострокові вкладення капіталу у підприємницьку діяльність з метою одержання певного доходу (прибутку).[7,12,14,16,21,27]

Той, хто має капітал і вкладає його у ту або іншу комерційну справу, зазвичай називають інвестором, а сам процес вкладення капіталу — інвестуванням. При чому у підприємницькій діяльності інвесторами, зазвичай, можуть бути як юридичні, так і фізичні особи, тобто підприємства й окремі власники капіталу.

Основні підходи до класифікації інвестицій надано на рис.1.1

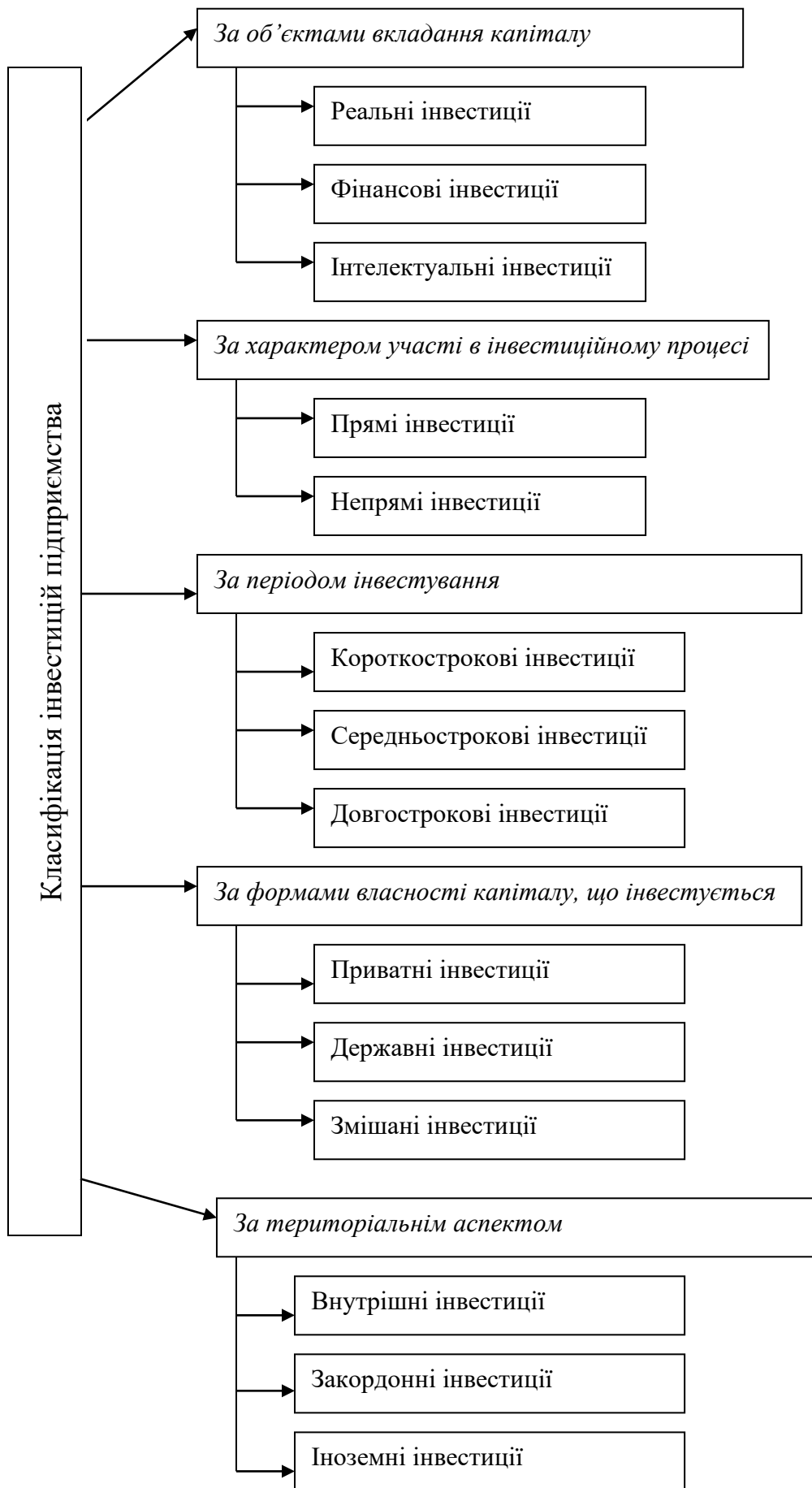

Рис. 1.1 Класифікація інвестицій підприємства

1.2 Державне регулювання інвестиційної діяльності в Україні

Державне регулювання інвестиційної діяльності здійснюється в кожній державі, і необхідність його активізації залежить від стану інвестиційних процесів у країні й рівня розвитку економіки в цілому. Держава здійснює таке регулювання, базуючись на формах та методах впливу, які забезпечують ефективне нагромадження капіталу у країні. [14]

Комплекс державних заходів щодо регулювання нагромадження капіталу прийнято називати державною інвестиційною політикою. [

У якості об'єкта інвестиційної політики завжди виступає господарський комплекс країни, а суб'єктами інвестиційної політики — центральні чи регіональні органи її влади, або керівники підприємств й організацій.

Державна інвестиційна політика виступає базисом для управління інвестиційною діяльністю в регіоні, тому що саме держава визначає пріоритетні напрями інвестиційних процесів у країні, схем розвитку й розміщення продуктивним сил у цілому по країні й по регіонах.

Реалізація інвестиційної діяльності потребує певного механізму, що знаходить відображення у нормативних та законодавчих актах держави.

Основні завдання інвестиційної політики України на сучасному етапі розвитку надано на рис. 1.2

Цілі й завдання інвестиційної політики України

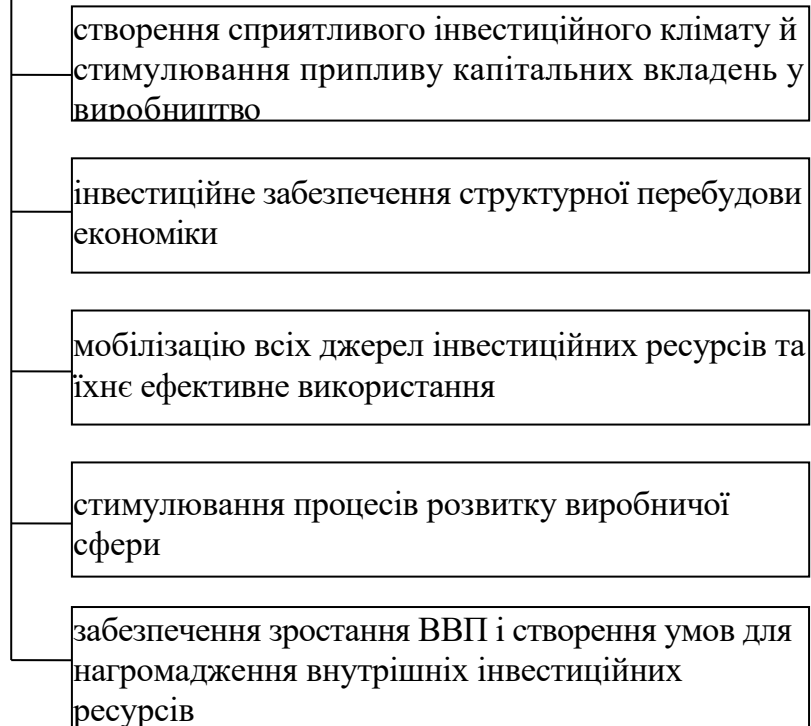

Рис. 1.2 – Основні завдання інвестиційної політики України

Держава, зазвичай, здійснює регулювання інвестиційної діяльності методами прямого впливу(наприклад, коли держава інвестує стратегічно важливі галузі) або методами непрямого впливу шляхом стимулювання певних умов інвестиційної діяльності.[5,9,14]

Держава може,зокрема, фінансувати розвиток виробництв, доцільність яких диктується ринковою кон'юнктурою, з метою одержання доходів у майбутньому й використання їх для розширеного відтворення й соціального захисту населення. Крім того, у надзвичайних ситуаціях держава може фінансувати певні об'єкти збиткового виробництва з метою його штучної підтримки. Однак, це перешкоджає розвитку конкуренції, знижує ефективність господарювання та стримує інвестиційну активність, тому повинно відбуватись лише у виключних випадках.

Держава здійснює прямий вплив на інвестиційну діяльність через державні підприємства. Державні інвестиційні вкладення можуть здійснюватися й на паритетних засадах з іншими інвесторами, включаючи іноземних шляхом створення акціонерних товариств із участю на паях держави.

З метою поглиблення інвестиційної політики держава може застосовувати методи непрямого впливу. Наприклад, коли держава визначає пріоритетні напрями інвестиційної діяльності та підтримує їх через систему податків, механізмів кредитування та прискореної амортизації, надання дотацій та субсидій, політики ціноутворення, антимонопольних заходів тощо.

Сьогодні можна виділити такі найбільш пріоритетні напрями інвестування, що підлягають державному впливу[13,15,16,26,40]:

- виробництва, орієнтовані на випуск імпортозамінної продукції;
- виробництва, орієнтовані на випуск конкурентоздатної продукції;
- виробництва, на продукцію підвищеного попиту;
- підприємства, що освоюють випуск нової продукції або продукції вищої якості.

Таким чином, державне регулювання інвестиційної діяльності являє собою прямий і непрямий вплив держави на інвестиційні процеси з метою стимулювання припливу інвестицій в економіку держави, поліпшення умов здійснення інвестиційної діяльності на даній території, створення сприятливого інвестиційного клімату.

2 Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємства

2.1 Показники інвестиційної привабливості підприємства

Найчастіше оцінку інвестиційної привабливості підприємства здійснюють на основі аналізу його фінансового стану.[1,2,3,5,8,33,35]

Як відомо, фінансовий стан можна розглядати як сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. Аналіз фінансового стану показує, по яким конкретним напрямом треба вести цю роботу, дає можливість виявити найбільш важливі аспекти і найбільш слабкі позиції у фінансовому стані підприємства.

Розрізняють горизонтальний(зміна показників за даний період) та вертикальний(структура показників і їх змін) напрями оцінки фінансового стану підприємства. .[1,2,3,5,8,33,35]

Основні етапи оцінки інвестиційної привабливості підприємства(фінансового стану) надано на рис 2.1:

Рис. 2.1 – Основні етапи оцінки інвестиційної привабливості підприємства

Аналіз рентабельності капіталу підприємства

Рентабельність капіталу, у нашому випадку, розраховується як відношення прибутку до середньорічної вартості активів підприємства:

$$R_A = \frac{P_Q}{A}, \quad (2.1)$$

де P_Q - прибуток від реалізації продукції;

A - активи (валюта балансу).

Якщо чисельник і знаменник помножити на чисту виручку від реалізації продукції, то рентабельність активів можна вважати добутком двох показників-співмножників, а саме: рентабельності реалізованої продукції R_Q і ресурсовіддачі, або оборотності активів O_A , або коефіцієнта трансформації KT . Економічний зміст коефіцієнта KT полягає в тому, що він показує, скільки виручки підприємство одержить від реалізації від кожної грошової одиниці, вкладеної в активи підприємства, тобто:

$$R_A = \frac{P_Q V}{AV} = \frac{P_Q V}{VA} = R_Q O_A \quad (2.3)$$

Рентабельність активів показує величину чистого прибутку, який випадає на 1 грн. активів, нормативне значення – більше нуля.

На регулювання рентабельності капіталу може впливати рентабельність продукції і оборотність активів. Якщо рентабельність продукції збільшити неможливо, то, збільшуючи оборотність залучених ресурсів, збільшують рентабельність капіталу. [1,2,3,5,8,12,27,33,35]

Аналіз ліквідності підприємства

Ліквідністю підприємства називається його здатність швидко продати активи і одержати гроші для оплати своїх зобов'язань. Ліквідність підприємства характеризується співвідношенням величини його високоліквідних активів (грошові кошти і їх еквіваленти, ринкові цінні

папери, дебіторська заборгованість) і короткострокової заборгованості. Аналізуючи ліквідність, доцільно оцінити не тільки поточні суми ліквідних активів, а і майбутні зміни ліквідності.

Аналіз ліквідності здійснюється на основі порівняння об'єму поточних зобов'язань з наявністю ліквідного засобу. Результати розраховуються як коефіцієнти ліквідності за інформацією з відповідної фінансової звітності.

Основними з них є коефіцієнти поточної, швидкої і абсолютної ліквідності. Знаменник у всіх приведених показниках один і той же, тобто термінові невідкладні зобов'язання.

1. *Коефіцієнт ліквідності поточною (коефіцієнт покриття)* показує, скільки гривень оборотних активів підприємства випадає на одну гривню поточних зобов'язань. Цей показник має особливе значення для оцінки підприємства покупцями, інвесторами; залежить від сфери виробництва, виду діяльності, тривалості виробничого циклу, структури запасів. Рекомендоване значення коефіцієнта покриття в різних джерелах різне – більше 1,0; 2,0; 2,5. Нормативне значення – 1,0.

$$K_{\text{лт.}} = \frac{\text{Поточні активи}}{\text{Поточні пасиви}}; \quad (2.4)$$

2. *Коефіцієнт миттєвої ліквідності.*

Коефіцієнт швидкої ліквідності аналогічний коефіцієнту покриття, але обчислюється по вужчому колу поточних активів (з розрахунку виключають найменше ліквідну їх частину - виробничі запаси); характеризує, яка частина зобов'язань може бути погашена не тільки за рахунок грошових коштів, але і за рахунок очікуваних надходжень за відвантажену продукцію (виконані роботи, надані послуги). Нормативне значення цього показника 0,6 – 0,8.

$$K_{\text{л.м.}} = \frac{\text{Поточні активи} - \text{Запаси}}{\text{Поточні пасиви}}; \quad (2.5)$$

3. *Коефіцієнт абсолютної ліквідності* показує, яка частина поточних зобов'язань може бути погашена активами, які мають абсолютну ліквідність. Нормативні значення цього показника по різних методиках

повинні бути більше або рівні 0,2-0,35; нормативне значення > 0 , збільшення.

$$K_{\text{л.а.}} = \frac{\text{Грошові кошти}}{\text{Поточні пасиви}}; \quad (2.6)$$

4. Співвідношення короткострокової дебіторської і кредиторської заборгованості.

Коефіцієнт співвідношення короткострокової дебіторської і кредиторської заборгованості характеризує спроможність підприємства розрахуватися з кредиторами за рахунок дебіторів впродовж 1 року. Рекомендоване значення – 1.

Аналіз фінансової стійкості підприємства.

Однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства є фінансова стійкість. Фінансова стійкість характеризує ступінь фінансової незалежності підприємства щодо володіння своїм майном і його використання.

1. Коефіцієнт автономії (незалежності), або коефіцієнт концентрації власного капіталу

$$K_{\text{авт.}} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Пасиви}}; \quad (2.7)$$

2. Коефіцієнт фінансової залежності.

$$K_{\text{ф.з.}} = \frac{\text{Пасиви}}{\text{Власний капітал}}; \quad (2.8)$$

3. Коефіцієнт співвідношення залучених і власних засобів:

$$K_{\text{з/в}} = \frac{\text{Позикові засоби}}{\text{Власний капітал}}; \quad (2.9)$$

4. Коефіцієнт мобільності.

$$K_{\text{м}} = \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Необоротні активи}}; \quad (2.10)$$

5. Коефіцієнт маневреності власного капіталу

$$K_{\text{м}} = \frac{\text{Власні оборотні кошти}}{\text{Власний капітал}}; \quad (2.11)$$

6. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових засобів:

$$K_{д.з.} = \frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Довгострокові зобов'язання} + \text{Власний капітал}}; \quad (2.12)$$

7. Співвідношення між дебіторською і кредиторською заборгованістю

$$K_{д/к} = \frac{\text{Дебіторська заборгованість}}{\text{Кредиторська заборгованість}}; \quad (2.13)$$

Аналіз ділової активності підприємства

Аналіз ділової активності підприємства дозволяє проаналізувати ефективність основної діяльності підприємства, що характеризується швидкістю оборотності фінансових ресурсів підприємства.

1. *Фондовіддача* – характеризує суму виручки, яка припадає на одиницю основних виробничих фондів.

$$Фв. = \frac{\text{Чиста виручка від реалізації продукції}}{\text{Основні виробничі фонди}}; \quad (2.14)$$

2. *Коефіцієнт оборотності оборотних коштів.*

$$O_{o.з.} = \frac{\text{Чиста виручка від реалізації продукції}}{\text{Оборотні засоби}}; \quad (2.15)$$

3. *Період одного обороту оборотних коштів (днів).*

$$P_{o.} = \frac{360}{K_{o.}} \quad (2.16)$$

4. *Коефіцієнт оборотності запасів.*

$$K_{o.з.} = \frac{\text{Собівартість реалізованої продукції}}{\text{Запаси}}; \quad (2.17)$$

5. *Період одного обороту запасів.*

$$P_{з.} = \frac{360}{K_{o.з.}} \quad (2.18)$$

6. *Період погашення кредиторської заборгованості.*

$$P_{к.з.} = \frac{\text{Кредиторська заборгованість} \times 360}{\text{Собівартість реалізованої продукції}}; \quad (2.19)$$

2.2. Кратка характеристика об'єкта дослідження

ТОВ Агрофірма “Х” створена фізичними особами-громадянами України шляхом об'єднання їх майнових паїв для підприємницької діяльності. Фірма утримує відгодівельний комплекс та займається розведенням свиней.

Станом на 1 січня 2008 року взято в оренду 822 га. для вирощування сільськогосподарських культур, які будуть використані на корм скоту та свиней.

Вирощену продукцію (молодняк худоби, свиней, молоко) Агрофірма реалізує на переробні підприємства (м'ясокомбінати) не тільки Сумської області, а й далеко за її межами (Харків, Донецьк, Дніпропетровськ, Херсон, Чернігів, Івано-Франківськ).

Фірма користується пільгою (нульова відсотковою ставкою ПДВ), крім того за здачу великої вагової категорії свиней і державою виплачується доплата.

Транспортна техніка:

- Машини – 27 шт.
- Комбайн “Фортшріт” – 1 шт.
- Комбайн “Домінатор” – 1 шт.
- Зернозбирач “Нива” – 1 шт.
- Кормозбирач “Полісся” – 1 шт.
- Косарки “Є-303” – 2 шт.
- Косарки “Є-303” – 2 шт.
- Косарки “КПІ” – 2 шт.
- Жатка “ЖВН-6” – 2 шт.
- а також культиватори, котки, сівалки (зірнові), кукурудзяні борони, плуги, та інша сільськогосподарська техніка.

Є дві міні комбикормові установки МКУ-1,5. Зерно засипають у пропорціях, скільки по раціону потрібно додають мінеральних добавок і виготовляють комбикорм для скоту та свиней.

Підприємство має склади зерна, силососховище, корівники та свинарники.

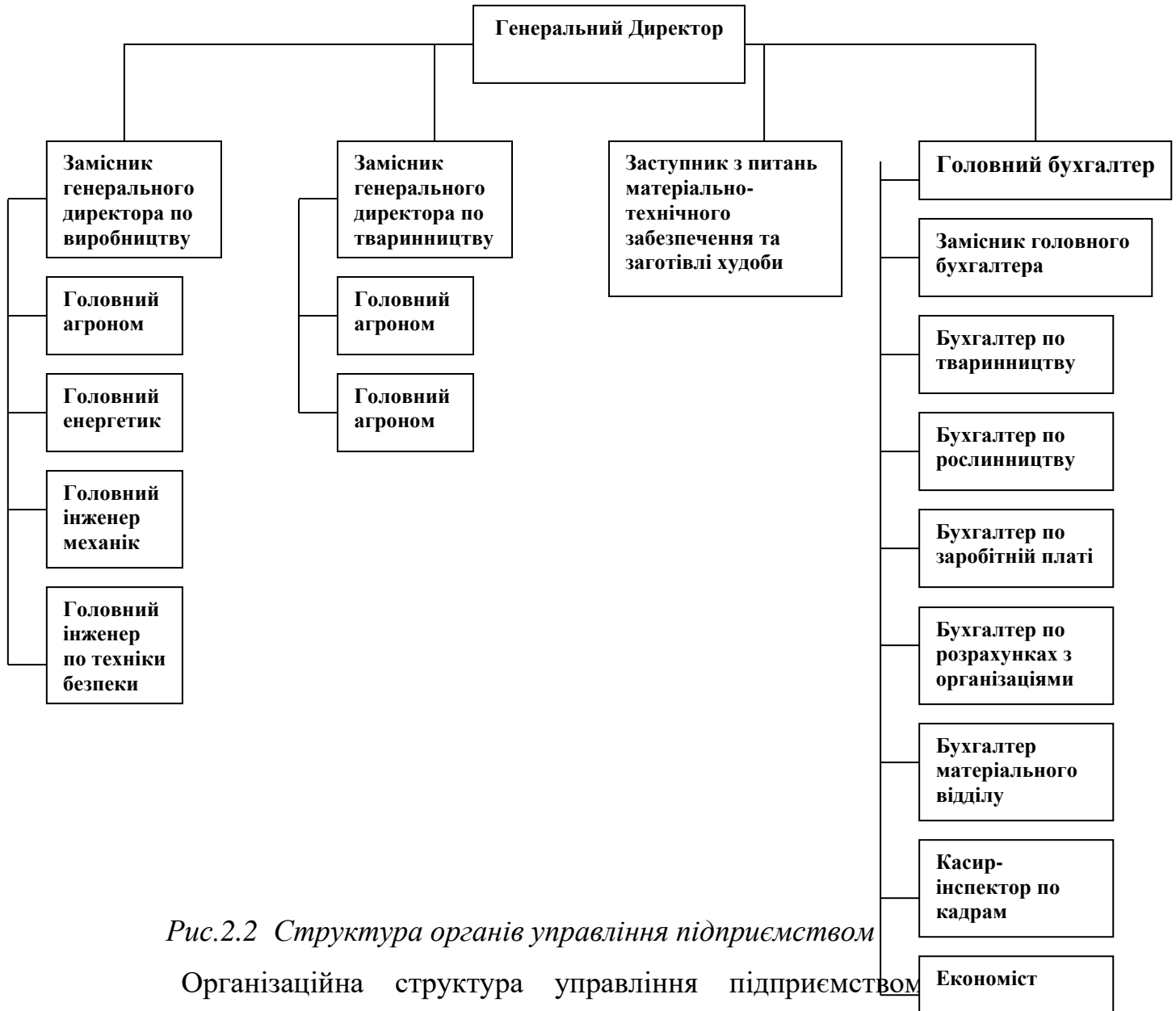

Рис.2.2 Структура органів управління підприємством

Організаційна структура управління підприємством структури самого підприємства. Великі підприємства, що спеціалізуються на виробництві складних, трудомістких видів продукції, складаються, як правило, з десятків цехів, лабораторій, відділів. Для координації їх діяльності створюється ієрархічна структура управління. Підприємство ТОВ Агрофірма “Нива” має свою організаційну структуру управління (рис.2.2).

На підприємстві ТОВ Агрофірма “Нива” використовується функціональна структура управління підприємством. Це можна побачити на рис.2.2, так як Генеральний директор підприємства передає частину своїх повноважень своїм заступникам: по виробництву, тваринництву, з питань матеріально-технічного забезпечення та заготівлі худоби та головному бухгалтеру.

Продукція ТОВ Агрофірма “Нива” використовується в харчовій промисловості.

ТОВ Агрофірма “Нива” пропонує до реалізації:

- молодняк худоби;
- свиней;
- молоко

Вирощену продукцію (молодняк худоби, свиней, молоко) агрофірма реалізує на переробні підприємства (м'ясокомбінати) не тільки Сумської області, а й далеко за її межами (Харків, Дніпропетровськ, Херсон, Чернігів, Івано-Франківськ).

Для аналізу інвестиційної привабливості підприємства розглянемо структуру витрат на виробництво за 2016-2018рр.

Витрати виробництва – це сукупність витрат матеріальних засобів і необхідної праці, які показують скільки стоїть виробництво продукції на даному підприємстві. Величина цих витрат визначає грошовий вираз витрат, зв'язаних з використанням сировини, палива, енергії і т.д. До витрат на виробництво відносяться:

- сировина і основні матеріали
- допоміжні матеріали
- паливо
- енергія
- зарплата
- відрахування на соціальне і медичне страхування
- деякі наявні платежі
- деякі податкові платежі

- амортизація.

Від їх розміру залежить мінімальна ціна продукції, тоді як максимальна ціна визначається попитом. Структура розрізняється по галузях промисловості і виробництва.

Всі витрати на виробництво продукції діляться на:

- *загальні витрати* – витрати на виробництво всього об'єму продукції за певний період, їх сума залежить від тривалості періоду виробництва продукції і її кількості;
- *витрати на одиницю продукції* – обчислюються як середні за певний період, якщо продукція проводиться постійно або серіями.

Таблиця 3.1 – Аналіз витрат на основне виробництво за 2016-2018рр. ТОВ Агрофірма “Нива”, їх структура і динаміка

Найменування показника	2016 рік				2017 рік				2018 рік				Відхилення 2018/ 2016			
	Витрати на виробництво продукції				Витрати на виробництво продукції				Витрати на виробництво продукції							
	Рослинництво		Тваринництво		Рослинництво		Тваринництво		Рослинни		Тваринництво		Рослинництво		Тваринництво	
	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%
Витрати на оплату праці	14,8	9,8	688,3	14,5	66,8	5,3	78,4	0,7	81,4	7,7	880,1	13,1	66,6	-2,1	191,8	-1,4
Витрати на соціальні заходи	1,7	1,1	82,4	1,7	89,0	7,1	465,9	4,3	15,4	1,5	148,0	2,2	13,7	0,3	65,6	0,5
Матеріальні витрати, які увійшли в собівартість продукції:	119,6	79,4	3799,2	79,8	657,0	52,3	44,0	0,4	659,1	62,4	5522,1	81,9	539,5	-17,0	1722,9	2,1
<i>у тому числі:</i> насіння та посадковий матеріал	18,7	12,4	X		65,0	5,2	88,0	0,8	124,0	11,7	-		105,3	-0,7	-	
корми - всього	X		2434,0	51,1	-		7799,0	72,4			3965,3	58,8	-		1531,3	7,7
з них покупні корми	X		2411,6	50,6	-		580,1	5,4			3771,5	55,9	-		1359,9	5,3
інша продукція сільського господарства (гній, підстилка)	10,4	6,9	X		66,0	5,3	-		70,8	6,7	-		60,4	-0,2	-	
мініральні добрива	-		X		-		-		113,9	10,8	-		-	10,8	-	
нафтопродукти	63,5	42,1	663,2	13,9	89,0	7,1	777,4	7,2	215,6	20,4	502,1	7,4	152,1	-21,7	- 161,1	-6,5

електроенергія	-		209,1	4,4	-		256,9	2,4	-		343,6	5,1	-		134,5	0,7
паливо	-		-		-		-		-		-		-		-	
запасні частини, ремонтні та будівельні матеріали для ремонту	8,5	5,6	174,8	3,7	8,6	0,7	176,5	1,6	82,5	7,8	229,6	3,4	74,0	2,2	54,8	-0,3
оплата послуг і робіт, що виконані сторонніми організаціями, та інші матеріальні витрати	18,5	12,3	318,1	6,7	34,8	2,8	287,4	2,7	52,3	4,9	481,5	7,1	33,8	-7,3	163,4	0,5
Амортизація основних засобів	4,6	3,1	148,9	3,1	77,2	6,1	152,0	1,4	202,1	19,1	146,1	2,2	197,5	16,1	- 2,8	-1,0
Інші витрати (включаючи оплату за оренду)	10	6,6	42,8	0,9	12,0	1,0	40,0	0,4	99,0	9,4	47,5	0,7	89,0	2,7	4,7	-0,2
<i>у тому числі:</i> орендна плата за: земельні частки (паї)	-		X		90,0	7,2			95,5	9,0	-		-	9,0	-	
майнові паї	-		30,8	0,6	-		30,1	0,3	-		30,0	0,4	-		- 0,8	-0,2
Усього витрат	150,7	100	4761,6	100	1255,4	100	10775,7	100	1057,0	100	6743,8	100	906,3		1982,2	

З проведеного аналізу можна зробити висновок, що всі елементи витрат на основне виробництво за проаналізований період збільшились крім статей: нафтопродукти (161,1 тис.грн.), амортизація основних засобів (2,8тис.грн.), майнові паї (0,8 ти.грн.), які за даний період знизилась. За аналізований період структура витрат теж зазнала змін. Зокрема, питома вага таких статей для тваринництва як корми, електроенергія, матеріальні витрати– підвищилась(відповідно на 7.7%, 0.7%, 2.2%); амортизація, нафтопродукти, заробітна плата – навпаки знизилась(відповідно 1%, 6.5%, 1.4%). Для рослинництва інша картина. Питома вага мінеральних добрив, амортизації, орендної плати- зросла(відповідно 10.8%, 16.1%, 9%), а матеріальні витрати та витрати на оплату праці – знизилась(відповідно 17%, 2%).

3 Оцінка інвестиційної привабливості підприємства ТОВ Агрофірма “Нива”

3.1 Аналіз фінансового стану ТОВ Агрофірма «Нива»

Аналіз рентабельності капіталу підприємства

Використовуючи методику наведену в розділі 2, були отримані значення показників рентабельності капіталу, що показано на рис 3.1.

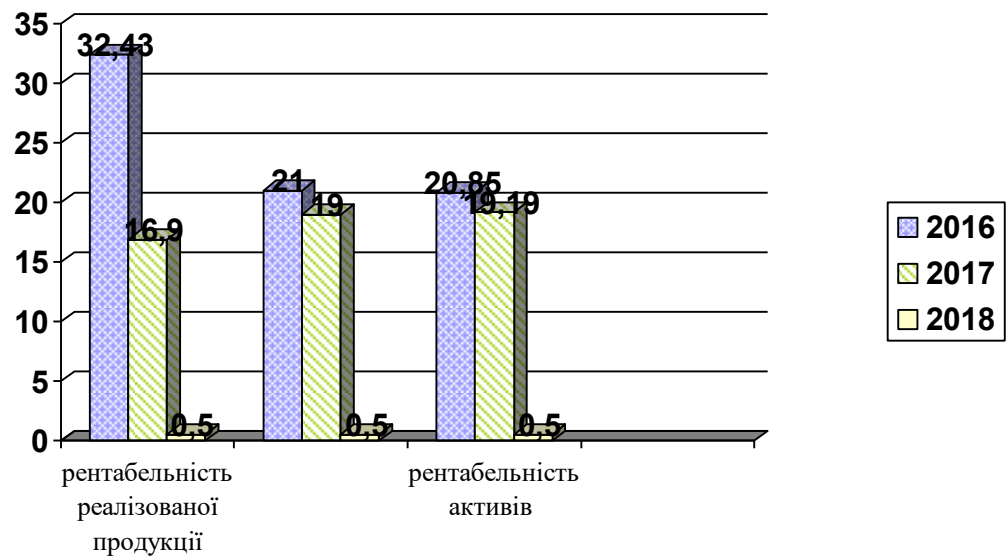

Рис. 3.1 – Показники рентабельності капіталу підприємств, %

Таким чином, протягом останніх років зазначені вище показники постійно знижувалися, а в 2018 році впали майже до нуля. Це є негативним результатом для агрофірми.

Аналіз ліквідності підприємства

Використовуючи методику наведену в розділі 2, були отримані значення показника поточної ліквідності, що показано на рис 3.2

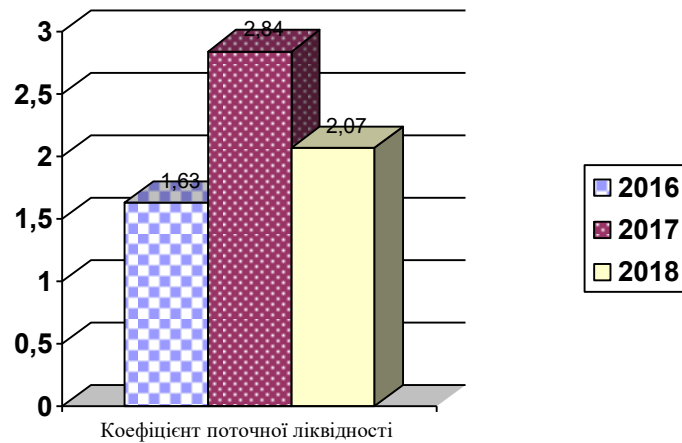

Рис. 3.2 – Результати коефіцієнта покриття

Незважаючи, що показник покриття знизився в 2018 році, але всі значення протягом трьох років відповідають нормативному значенню.

2. Коефіцієнт миттєвої ліквідності.

Використовуючи методику наведену в розділі 2, були отримані значення показника миттєвої ліквідності, що показано на рис. 3.3

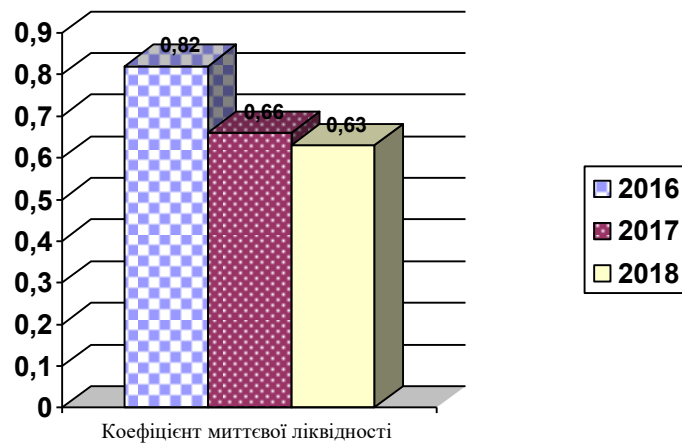

Рис.3.3 – Результати коефіцієнта миттєвої ліквідності

За результатами аналізу видно, що протягом усього звітного періоду показники відповідають нормативу.

3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності

Використовуючи методику наведену в розділі 2, були отримані значення показника абсолютної ліквідності, що показано на рис. 3.4

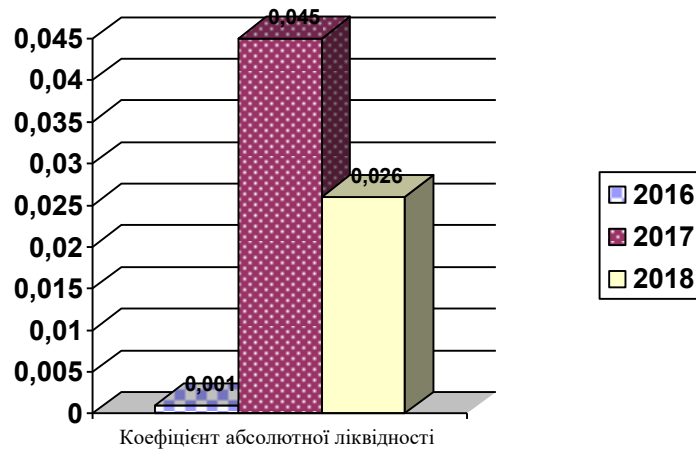

Рис.3.4 – Результати коефіцієнта абсолютної ліквідності

Позитивним є той факт, що показники вище 0. Але в 2018 році спостерігається критичне зниження цього показника до 0,026, що говорить про нестачу грошових коштів на покриття невідкладних зобов'язань

4. Співвідношення короткострокової дебіторської і кредиторської заборгованості.

Отримані результати по підприємству приведені на рис. 3.5

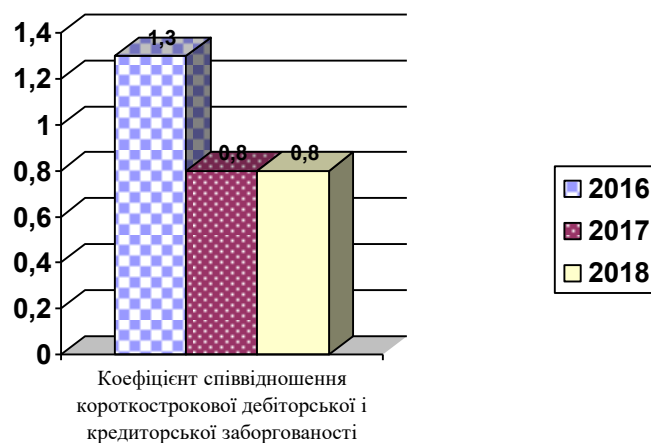

Рис. 3.5 – Результати коефіцієнта співвідношення короткострокової дебіторської і кредиторської заборгованості

Таким чином, можна зробити висновки проте, що після певного покращення становища в 2017 році, вже в 2018 році ситуація погіршилася і це пов'язано зі зниженням усіх аналізованих показників ліквідності.

Аналіз фінансової стійкості підприємства.

Однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства є фінансова стійкість. Фінансова стійкість характеризує ступінь фінансової незалежності підприємства щодо володіння своїм майном і його використання.

Для визначення типу фінансової стійкості ТОВ Агрофірма «Нива» за даними балансу складають агрегований баланс, позиції активу і пасиву якого по ступеню агрегації відповідають меті аналізу (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Агрегований баланс ТОВ Агрофірма «Нива» (тис.грн.).

Актив	2016р.	2017р.	2018р.
Необоротні активи (НА)	4619,5	4111,7	5018,0
Запаси (З)	399,5	593,1	658,9
Засоби, розрахунки і інші активи (К)	2310,4	3317,9	4427,7
БАЛАНС	7329,4	8022,7	10104,6
Пасив			
Власний капітал (ВК)	5633,8	6649,3	7591,3
Довгострокові зобов'язання (ДЗ)	34,1	-	54,6
Короткострокові зобов'язання(КК) Зокрема: Короткострокові кредити і послуги	1661,5	1373,4	2458,7
БАЛАНС	7329,4	8022,7	10104,6

Впродовж 3-х років спостерігається загальна тенденція збільшення недоліку власних оборотних коштів для покриття запасів, оскільки відбувається зростання запасів підприємства. У 2018р. збільшуються необоротні активи підприємства на 398,5 тис.грн. в порівняння з 2016р., але не дивлячись на це спостерігається збільшення власних оборотних коштів оскільки власний капітал збільшується на 26%, а необоротні активи тільки на 8%.

Таблиця 3.2 – Аналіз фінансової стійкості ТОВ Агрофірма «Нива» (тис.грн.).

№ п/п	Показник	2016р.	2017р.	2018р.
1.	Власний капітал	5633,8	6649,3	7591,3
2.	Необоротні активи	4619,5	4111,7	5018,0
3.	Власні оборотні кошти (с.1-с.2)	1014,3	2537,6	2573,3
4.	Довгострокові зобов'язання	34,1	-	54,6
5.	Наявність власних і довгострокових джерел покриття запасів (с.3+ с.4)	1048,4	2537,6	2627,9
6.	Короткострокові кредити	800,0	495,0	638,0
7.	Загальний розмір основних джерел покриття запасів (с.5+с.6)	1448,9	3032,6	3265,9
8.	Запаси	399,5	593,1	658,9
9.	Надлишок (+) або недолік (-) власних оборотних коштів (с.3-с.8)	614,8	1944,5	1914,4
10.	Надлишок (+) або недолік (-) власних засобів і довгострокових кредитів (с.5-с.8)	648,9	1944,5	1969
11.	Надлишок (+) або недолік (-) основних джерел покриття запасів (с.7-с.8)	1049,4	2439,5	2607
12.	Тип фінансової стійкості	Нестійкий	Нестійкий	Нестійкий
13.	Запас стійкості фінансового стану, днів $\frac{с.11}{V} * 360$, V – чиста виручка від реалізації продукції	52	88	100
14.	Надлишок (+) або недолік (-) засобів на 1 грн. запасів (с.11:с.8)	3	4	4

У 2018р. відбувається зростання власного капіталу підприємства на 26%, а необоротні активи збільшуються на 8%. Взагалі відбувається зростання власних оборотних коштів підприємства, це не приводить до такого розміру цих засобів, який необхідний для покриття запасів, оскільки спостерігається зростання запасів більшою мірою, чим власних оборотних коштів. У 2018р. спостерігається збільшення запасів на 39,4%, але не дивлячись на це недолік показник власних оборотних коштів росте і в порівнянні з 2016р. становить 2573,3 тис.грн. (на 61% більше).

Протягом всього даного періоду спостерігається збільшення недоліку власних засобів і довгострокових зобов'язань для покриття запасів. Перш за все, це відбувається із-за зменшення довгострокових зобов'язань в 2016р. та їх відсутності в 2017р., хоча в 2018р. відбувається їх збільшення в 1,6 разів (на 38%) в порівнянні з 2016р., але цього недостатньо для покриття наявних запасів.

За ці роки відбувається зростання надлишку основних джерел покриття запасів за рахунок зростання короткострокових кредитів. З проведеного аналізу можна охарактеризувати фінансовий стан підприємства як нестабільний, при цьому спостерігається порушення платоспроможність підприємства, але існує можливість її відновити.

1. Розрахунок коефіцієнту автономії (незалежності), або коефіцієнт концентрації власного капіталу:

$$\text{У 2016р. Кавт.} = \frac{5633,8}{7329,4} = 0,77;$$

$$\text{у 2017р. Кавт.} = \frac{6649,3}{8022,7} = 0,83;$$

$$\text{у 2018р. Кавт.} = \frac{7591,3}{10104,6} = 0,75.$$

Отже, коефіцієнт автономії (незалежності), або коефіцієнт концентрації власного капіталу в 2018р. знизився в порівнянні з попередніми роками (де відбувалося його і збільшення в 2017р.), але все таки перевищує мінімально допустиме значення. Це свідчить про те, що всі зобов'язання підприємства можуть бути покриті за рахунок власних засобів.

2. Розрахунок коефіцієнту фінансової залежності:

$$\text{У 2016р. Кф.з.} = \frac{7329,4}{5633,8} = 1,3;$$

$$\text{у 2017р. Кф.з.} = \frac{8022,7}{6649,3} = 1,2;;$$

$$\text{у 2018р. Кф.з.} = \frac{10104,6}{7591,3} = 1,3.$$

Таким чином, в 2017р. фінансова незалежність підприємства збільшилася: на 1 грн. власного сукупного капіталу доводиться на 0,1 коп. менше позикових засобів. Але у 2018р. показник фінансової залежності збільшився на 0,1 коп. в порівнянні з 2017р. Такі зміни свідчать про збільшення частки позикових засобів у фінансуванні підприємства.

3. *Розрахунок коефіцієнту співвідношення залучених і власних засобів:*

$$\text{У 2016р. Кз/в} = \frac{34,1+1661,5}{5633,8} = 0,3;;$$

$$\text{у 2017р. Кз/в} = \frac{1373,4}{6649,3} = 0,21;;$$

$$\text{у 2018р. Кз/в} = \frac{54,6+2458,7}{7591,3} = 0,33.$$

Коефіцієнт співвідношення позикових і власних засобів впродовж досліджуваного періоду нижче рекомендованого. Це говорить про те, що на підприємстві частка власного капіталу перевищує частку позикового капіталу.

4. *Розрахунок коефіцієнту мобільності:*

Км

$$\text{У 2016р. Км} = \frac{2709,9}{4619,5} = 0,6;$$

$$\text{у 2017р. Км} = \frac{3911,0}{4111,7} = 0,95;$$

$$\text{у 2018р. Км} = \frac{5086,6}{5018,0} = 1,01.$$

Коефіцієнт мобільності в 2018р. в порівнянні з 2016р. збільшився на 41%.

5. *Розрахунок коефіцієнту маневреності власного капіталу:*

$$\text{У 2016р. Км} = \frac{1014,3}{5633,8} = 0,18;$$

$$\text{у 2017р. Км} = \frac{2537,6}{6649,3} = 0,38;$$

$$\text{у 2018р. Км} = \frac{2573,3}{7591,3} = 0,32.$$

Отже, в 2017р. спостерігаються зміни на краще, у підприємства з'явилося більше свободи маневрувати мобільними засобами, а в 2018р. в порівнянні з 2017р. Км зменшується, що характеризує зниження частки власного капіталу використовуваного для фінансування поточної діяльності підприємства.

6. Розрахунок коефіцієнту довгострокового залучення позикових засобів:

$$\text{У 2016р. Кд.з.} = \frac{34,1}{5633,8 + 34,1} = 0,006;$$

$$\text{у 2018р. Кд.з.} = \frac{54,6}{54,6 + 7591,3} = 0,0007.$$

Впродовж даного періоду спостерігається незначне але зниження Кд.з. А в 2017р. Довгострокові зобов'язання взагалі відсутні. Таким чином, можна зробити висновок про те, що зменшується залежність підприємства від зовнішніх інвесторів.

7. Розрахунок співвідношення між дебіторською і кредиторською заборгованістю:

$$\text{У 2016р. Кд.к.} = \frac{774,0 + 774,0 + 141,2 + 84,5 + 214,5 + 135,8}{398,2 + 133,8 + 3,9 + 49,6 + 197,0 + 70,0 + 800,0} = 1,3;$$

$$\text{у 2017р. Кд.к.} = \frac{299,4 + 299,4 + 123,2 + 349,8}{495,0 + 558,3 + 20,8 + 14,3 + 111,6 + 103,8 + 69,6} = 0,78;$$

$$\text{у 2018р. Кд.к.} = \frac{760,0 + 760,0 + 461,4 + 2,0}{638,0 + 1513,9 + 43,0 + 18,5 + 112,8 + 95,8 + 36,7} = 0,81.$$

За досліджуваний період значення показника знизилося, але бажано зменшити абсолютні розміри як дебіторської, так і кредиторської заборгованості.

З проведеного аналізу можна зробити висновок: за досліджуваний період фінансова стійкість підприємства не змінилася.

Після нетривалого підвищення коефіцієнта автономії в 2017 році, у наступному році цей показник знову знизився до 0,75. В 2017 році спостерігався значний зріст показника маневреності, що говорить нам про позитивну тенденцію. Це стало можливим за умови випереджального росту власних коштів порівняно з зі зростанням позикових коштів.

Аналіз ділової активності підприємства

1. Розрахунок фондівіддачі:

$$\text{У 2016р. Фв.} = \frac{6487,9}{3780,1} = 1,72;$$

$$\text{у 2017р. Фв.} = \frac{9223,9}{3682,0} = 2,51;$$

$$\text{у 2018р. Фв.} = \frac{8784,6}{4095,5} = 2,14.$$

2. Розрахунок коефіцієнту оборотності оборотних коштів.

$$\text{У 2016р. О.о.з.} = \frac{6487,9}{2709,9} = 2,39;$$

$$\text{у 2017р. О.о.з.} = \frac{9223,9}{3911,0} = 2,36;$$

$$\text{у 2018р. О.о.з.} = \frac{8784,6}{5086,6} = 1,72.$$

3. Розрахунок періоду одного обороту оборотних коштів (днів).

$$\text{У 2016р. По.} = \frac{360}{2,39} = 151\text{день.}$$

$$\text{у 2017р. По.} = \frac{360}{2,36} = 153\text{дні}$$

$$\text{у 2018р. По.} = \frac{360}{1,72} = 209\text{днів.}$$

У 2018р. період оборотності оборотних коштів збільшився практично в 4 рази. Це негативно позначається на фінансовому стані підприємства.

4. Розрахунок коефіцієнту оборотності запасів.

$$\text{Ко.з.} = \frac{\text{Собівартість реалізованої продукції}}{\text{Запаси}}; \quad (3.37)$$

$$\text{У 2016р. Ко.з.} = \frac{4712,7}{1353,1} = 3,5;$$

$$\text{у 2017р. Ко.з.} = \frac{9114,9}{3001,9} = 3,04;$$

$$\text{у 2018р. Ко.з.} = \frac{10246,0}{3548,3} = 2,89.$$

У 2018р. відбулося зменшення кількості оборотів запасів, перш за все за рахунок зростання запасів в порівнянні з 2016р. З приведенного аналізу можна зробити висновок про те, що збільшення об'єму реалізованої продукції випереджає зниження запасів.

5. Розрахунок періоду одного обороту запасів.

$$\text{Пз.} = \frac{360}{\text{Ко.з.}} \quad (3.38)$$

$$\text{У 2016р. Пз.} = \frac{360}{3,5} = 103;$$

$$\text{у 2017р. Пз.} = \frac{360}{3,04} = 118;$$

$$\text{у 2018р. Пз.} = \frac{360}{2,89} = 125.$$

Період одного обороту запасів в 2018р. в порівнянні з 2016р. збільшився на 22 одиниці.

6. Період погашення кредиторської заборгованості.

$$\text{Пк.з.} = \frac{\text{Кредиторська заборгованість} \times 360}{\text{Собівартість реалізованої продукції}}; \quad (3.39)$$

$$\text{У 2016р. Пк.з.} = \frac{398,2 \times 360}{4712,7} = 30;$$

$$\text{у 2017р. Пк.з.} = \frac{558,3 \times 360}{9114,9} = 22;$$

$$\text{у 2018р. Пк.з.} = \frac{1513,9 \times 360}{10246,0} = 53.$$

Період погашення кредиторської заборгованості в 2018р. в порівнянні з 2016р. зріс на 23 одиниці.

Проведені розрахунки говорять про доволі низьку ділову активність. Найкраще її значення ми спостерігаємо у 2016 році, потім відбувається поступове зменшення показників ділової активності. Основна причина погіршення ситуації це зниження обсягів реалізованої продукції і як наслідок падіння чистої виручки від реалізації.

3.2 Рекомендації щодо поліпшення інвестиційної привабливості

В цілому найбільш сприятливою з точки зору інвестиційної привабливості був 2016 рік, потім поступово ситуація погіршувалося але не критично.

Для поліпшення інвестиційної привабливості підприємству необхідно:

- по можливості максимально масштабно брати участь в державних програмах розвитку і виробництва товарів і послуг, що датуються за рахунок бюджетних асигнувань;
- проаналізувати попит на надання нових послуг, які відповідають можливостям підприємства;
- забезпечити ефективну рекламу всіх послуг підприємства;
- проводити активну комерційну діяльність (наприклад, збут товарів інших фірм, здача в оренду порожніх приміщень і територій, і т. п.);

Висновок

У якості об'єкта дослідження було обрано ТОВ Агрофірма «Нива».

З проведеного аналізу можна зробити такі висновки:

1. Всі елементи витрат на основне виробництво за проаналізований період збільшилися крім статей: нафтопродукти, амортизація основних засобів, майнові паї.

2. За аналізований період структура витрат теж зазнала змін. Зокрема, питома вага таких статей для тваринництва як корми, електроенергія, матеріальні витрати – підвищилась; амортизація, нафтопродукти, заробітна плата – навпаки знизилась. Для рослинництва інша картина. Питома вага мінеральних добрив, амортизації, орендної плати - зросла, а матеріальні витрати та витрати на оплату праці – знизилась.

3. Зменшення в 2018р. в порівнянні з 2016р. чистого прибутку на 1477,1 тис.грн. Цьому сприяло зменшення прибутку від операційної діяльності на 1194,1 тис.грн. за рахунок збільшення собівартості реалізованої продукції на 5533,3 тис.грн.

4. Спостерігається негативна тенденція пов'язана із збільшенням адміністративних витрат і витрат на збут на 1 грн. чистого доходу від реалізації продукції з 0,77грн. до 0,99грн. (на 0,22грн.) в 2017р., з 0,99грн. до 1,17грн. (на 0,18грн.) в 2018р., зменшення валового та чистого прибутку в 2018 році, але збільшення інших фінансових доходів.

5. У 2017р. спостерігається загальна тенденція зниження всіх показників ліквідності крім показника співвідношення короткострокової дебіторської і кредиторської заборгованості, що є не змінним.

6. Впродовж 3-х років спостерігається загальна тенденція збільшення недоліку власних оборотних коштів для покриття запасів, оскільки відбувається зростання запасів підприємства. У 2018р. збільшуються необоротні активи підприємства на 398,5 тис.грн. в порівнянні з 2016р., але не дивлячись на це спостерігається збільшення власних оборотних

коштів оскільки власний капітал збільшується (на 26%), а необоротні активи (на 8%).

7. За ці роки відбувається зростання надлишку основних джерел покриття запасів за рахунок зростання короткострокових кредитів. З проведеного аналізу можна охарактеризувати фінансовий стан підприємства як нестабільне, порушена платоспроможність підприємства, але існує можливість її відновити.

Отже, коефіцієнт автономії (незалежності), або коефіцієнт концентрації власного капіталу в 2018р. знизився в порівнянні з попередніми роками (де відбувалося його і збільшення в 2017р.), але все таки перевищує мінімально допустиме значення. Це свідчить про те, що всі зобов'язання підприємства можуть бути покриті за рахунок власних засобів.

За період, який аналізується, фінансовий стан підприємства залишається нестабільним, але все таки доволі фінансово міцне. Тому може бути цікавим для потенційних інвесторів.

Список використаної літератури

1. Балашова Р., Коніщева Н., Гураль В. Аналітичні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємств // Економіст – 2015г. - №12. – с.44 -.
2. Бандурка А. М, Черв'яків І. М, Фінансово-економічний аналіз: Підручник. — Харків: УН-ТМВД, 2019.
3. Бланк І.А. Інвестиційний менеджмент. - К.: Ельга, 2015.— 448 с.
4. Гаврілюк О. Методи регулювання діяльності іноземних інвесторів в країнах реципієнтах // Економіка України. - 2016. - № 3. - С. 78-85
5. Гармонизация социально-экономического развития как магистральное направление повышения конкурентоспособности современного государства / под.ред. Емельянова С.Г., Минаковой И.В. – Орёл: АПЛИТ, 2011. – 344 с.
6. Гончаров А.Б. Інвестування: Навч. посібник. - Х.: ІНЖЕК, 2018.- 240 с.
7. Государственное регулирование рыночных процессов в современной экономике / под.ред. Емельянова С.Г., Минаковой И.В. – Орёл: АПЛИТ. – 2010. – 428 с. (ISSN 978-5-904446-04-8)
8. Губський Б.В. Інвестиційні процеси в глобальному середовищі. — ДО: Наук, думка, 2018. — 390 с
9. Закон України "Про інвестиційну діяльність" від 18 вересня 1991 р. // Відомості Верховної Ради. — 1991. — № 47. —С. 646.
10. Закон України " Про режим іноземного інвестування"// ДБП. - 1996.-№7.-С. 57.
11. Економічний аналіз: Навчальний посібник для студентів Вузів. Під ред. проф. Ф.Ф. Бутінця. – Житомир: ЧП «Рута», 2016. – 680с.

12. Економіка підприємства: Підручник / За ред. Л.Г. Мельника. – Суми: Університетська книга, 2004. – 630 с.
13. Каринцева А.И. Экономические основы планирования процессов экологически устойчивого развития территории. Сумы: СумГУ, 1997
14. Каринцева А.И., Старченко Л.В. Финансовый менеджмент. М.: Экономика, 2015
15. Каринцева О.І., Волк О.М. Еколого-економічна ефективність використання інформаційно-комунікаційних технологій в Україні. Механізм регулювання економіки. – 2009. – №2. – С. 24-29.
16. Каринцева О.І., Кубатко О.В., Лавриненко А.С. Інвестиційне забезпечення підприємств сільського господарства в умовах економічних та екологічних флуктуацій. Механізм регулювання економіки. – 2013. – № 1. – С. 143–149
http://mer.fem.sumdu.edu.ua/content/acticles/issue_16/OLEKSANDRA_V_KARINTSEVA_OLEKSANDR_V_KUBATKO_ALINA_S_LAVRYNENKO_Investment_Fostering_in_Agriculture_Considering_Economic_In.pdf
17. Каринцева О.І., Матвеев П.С. Теоретичні аспекти визначення сутності інноваційного потенціалу. Механізм регулювання економіки. – 2015. – № 2. – С. 23-30.
http://mer.fem.sumdu.edu.ua/content/acticles/issue_25/OLEKSANDRA_I_KARINTSEVA_PAVLO_S_MATVIEIEV_Theoretical_Aspects_of_Defining_the_Essence_of_the_Innovative_Potential.pdf
18. Каринцева О.І., Мельник Л.Г., Качур П.С., Балацький О.Ф. та ін. Формування на території Сумської області ЕКОПОЛІСУ – науково-виробничо-освітнього комплексу з виробництва і реалізації товарів екологічного призначення (концептуальні положення). Науково-практичне видання. - Суми: ВТД “Університетська книга”, 2003. ISBN 966-680-088-8

19. Карінцева О.І., Тарасенко С.В. Методичні аспекти аналізу інфраструктури ринку екологічних товарів та послуг (РЕТП) в Україні. Механізм регулювання економіки.-Суми,вид-во СумДУ, 2011.- № 1(51).- С.-267-273.

http://mer.fem.sumdu.edu.ua/content/acticles/issue_12/O_I_Karintseva_S_V_TarasenkoMethodical_aspects_of_the_analyses_infrastructure_of_the_market_ecological_goods_and_services.pdf

20. Карінцева О.І., Тарасенко С.В. Теоретичні засади механізму екологізації розвитку підприємств на основі формування попиту на екологічні товари. Механізм регулювання економіки. №4, 2010. С. 94-100

21. Карінцева О.І., Харченко М.О., Кальченко С.О. Ефективність використання лізингу в сучасних умовах. Механізм регулювання економіки, №3. 2016. С. 97-106
http://mer.fem.sumdu.edu.ua/content/acticles/issue_30/OLEKSANDRA_I_KARINTSEVA_MYKOLA_O_KHARCHENKO_SVITLANA_O_KALCHENKOEfficiency_of_Leasing_in_Modern_Conditions.pdf

22. Карінцева О.І., Харченко М.О., Матвеев П.С. Науково-практичні засади оцінки розвитку інноваційного потенціалу регіонів. Механізм регулювання економіки, #2. 2014. С. 70-78
http://mer.fem.sumdu.edu.ua/content/acticles/issue_21/OLEKSANDRA_I_KARINTSEVA_MYKOLA_O_KHARCHENKO_PAVLO_S_MATVIEIEVScientific_and_Practical_Bases_of_Estimation_of_Innovative_P.pdf

23. Концептуальні підходи до змін моделей споживання та виробництва при переході до стійкого розвитку [Текст] / Л.Г. Мельник, О.І. Мельник, О.І. Карінцева та ін. // Механізм регулювання економіки. — 2007. — №3. — С.51-58.

24. Мельник Л. Г., Волк О. М., Гайтина Н. М., Рибалка М. В., Удосконалення методів мотивації працівників на підприємствах України з урахуванням міжнародного досвіду // Вісник СумДУ. Серія “Економіка”, № 4'2012. С. 55-63.

25. Мельник Л.Г. Екологічна економіка. – Суми, 2001. – 284 с.
26. Мельник Л.Г. Екологічна економіка: підручник. – 3-те вид., випр. і допов. – Суми: Університетська книга, 2006. – 367 с.
27. Мельник Л.Г., Каринцева А.И. Экономика предприятия. конспект лекций: Учебное пособие. – Университетская книга, 2002. 400 с.
28. Мельник, Л.Г. Научные основы самоорганизации экономических систем. Часть 1 / Л.Г. Мельник // Механізм регулювання економіки. - 2010. - №3, Т1.- С. 12-26.
29. Мельник, Л.Г. Синергетична основа маркетингових інновацій / Л.Г. Мельник, І.Б. Дегтярьова // Маркетинг і менеджмент інновацій. — 2010. — №1. — С.67-77.
30. Мертенс А.В. Інвестиції: Курс лекцій з сучасної фінансової теорії. — К.: Київське інвестиційне агентство, 1997. — 416 с.
31. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства. — ДО., 1998. — 130 с.
32. Основи стійкого розвитку: навч. посіб. / За ред. Л.Г. Мельника. - Суми :Університетська книга, 2005. - 654 с.
https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/44620/1/Melnyk_Osn_stiy_rozv.pdf
33. Пересада А.А. Основи інвестиційної діяльності. — К.: Либра, 2016. - 344 с
34. Пересада А. А. Управління інвестиційним процесом. — К.: Лібра 2012.- 472 с.
35. Пересада А.А., Майорова Т.В. Інвестиційне кредитування: Навч.посібник. - К.: КНЕУ, 2012. - 271 с.
36. Савчук В.П., Пріліто С.І., Велічко Е.Г. Аналіз і розробка інвестиційних проєктів. — Навчальний посібник.—К: АБСОЛЮТ-В, Злига, 2014. - 304 с

37. Савчук О.В. Теорія і практика оцінки ефективності інвестицій у Україні // Економіка України. — 2015. — № 12. — С. 19-25
38. Смірнов А.Л. Організація формування інвестиційних проектів. - М.: АТ «Конслатбанкiр», 2013. - 84 с.
39. Социально экономические проблемы информационного общества : монография / под ред. д.э.н., проф. Л. Г. Мельника, к.э.н., доц. М. В. Брюханова. – Вып. 2. – Сумы : Университетская книга, 2010. – 896 с.
40. Стратегія сталого розвитку : підручник / В. М. Боголюбов [та ін.] ; За ред. В. М. Боголюбова. - Вид. 2-ге, перероб. і доп. - К. : Видавничий центр НУБіП України, 2018. - 328 с.
41. Татаренко Н.О., Поручник А.М. Теорії інвестицій: Навч. посібник. - К.: КНЕУ, 2016. - 160 с.
42. Тарасенко С.В. Механізм впливу інфраструктурних факторів на процеси функціонування ринку екологічних товарів та послуг в Україні. Збірник наукових праць//Економіка: проблеми теорії і практики.- Випуск 262.- Т.8.- Дніпропетровськ:ДНУ, 2010. -с.-2011-2105.
43. Шапочка Н., Каринцева А., Евдокимов А. Система эколого-экономической информации как средство управления социально-экономическим развитием // Экономика природопользования / Л. Хенс, Л.Г. Мельник, Э. Бун, Й. Кен, Й. Сейак и др. / Под ред. Л. Хенса, Л. Мельника, Э. Буна. - К.: Наукова думка, 1998. - С. 320-325.
44. Шевчук В., Рогожін П. Основи інвестиційної діяльності. - ДО: Генезу, 2017. - 272 с.
45. Экология и экономика: монография / Балацкий О.Ф., Ярош Н.В., Мишенин Е.В., Карпищенко А.И., Семенов Б.А.. К.: "Урожай", 1986. – 106
46. Chygryn O., Karintseva O., Kozlova D., Kovaleva A. HR Management in the Digital Age: the Main Trends Assessment and Stakeholders // Механізм регулювання економіки, 2019, № 2. С. 106-115.
47. Hens L., Karintseva O., Kharchenko M., & Matsenko O. The States Structural Policy Innovations Influenced by the Ecological

Transformations. Marketing and Management of Innovations, #3, P. 290-301.
<http://doi.org/10.21272/mmi.2018.3-26>

48. Karintseva O.I. Economic restructuring in Ukraine in view of destructive effect of enterprises on environment. International Journal of Ecological Economics & Statistics #38 (4), 2017. P. 1-11

49. Karintseva O.I., Shkarupa O.V., Shkarupa I.S. Innovation potential of ecological modernization for green growth of economics: a case study. International Journal of Ecology and Development 31 (1), 2016. P. 73-82
<http://www.ceser.in/ceserp/index.php/ijed/article/view/4044> (SCOPUS)

50. Li Rui, Sineviciene L., Melnyk L., Kubatko O., Karintseva O., Lyulyov O. Economic and environmental convergence of transformation economy: The case of China // Problems and Perspectives in Management Volume 17 2019, Issue #3, pp. 233-241
[http://dx.doi.org/10.21511/ppm.17\(3\).2019.19](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.17(3).2019.19)

51. Melnyk L., Dehtyarova I., Kubatko O., Karintseva O., Derykolenko A. (Disruptive technologies for the transition of digital economies towards sustainability. Economic Annals-XXI, 2019, 179(9-10), 22-30. doi: <https://doi.org/10.21003/ea.V179-02>

52. Melnyk L., Kubatko O., Dehtiarova I. Sustainable development strategies in conditions of the 4th Industrial revolution: the EU experience // River Publishers, 2019

53. Shkarupa O.V., Karintseva O.I., Zhukova T.A. Ecological modernization of the transport system in Sumy for green growth of economics // International Journal of Ecology and Development Volume 32, Issue 3, 2017, Pages 75-85.